

Jutlus Nõos P, 29.12.17 kell 11.00, jõuluaja I pühapäev

Lektsioonid: Js 25:1, 4–5; Lk 2:33–40

Pihikõne: 2Ms 20:3

Jutlus: Gl 4:3–7

Laulud: 9 (1–7); 166 (1–3, 4); 402 (1–3); 303 (1–5)

Nõnda on ka meiega: kui me olime väetid lapsed, siis olime orjuses maailma algainete meeevalla all. Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla, lahti ostma seadusealuseid, et me saaksime pojaseisuse. Et te olete aga pojad, siis on Jumal läkitanud teie südamesse oma Poja Vaimu, kes hüüab: „Abba! Isa!” Nõnda ei ole sa enam ori, vaid poeg, aga kui sa oled poeg, siis sa oled ka pärija Jumala kaudu.

Kui kuuleme sõnapaari „Püha Perekond“, siis tuleb meil arvatavasti kõigepealt meelde mõni kuulsa kunstniku – nt Michelangelo – maal, millel kujutatakse Jeesuslast koos oma ema neitsi Maarja ja isa Joosepiga. Kui aga mõelda veel kõrgelennulisemalt, siis võib Püha Perekonnana kujutleda ka Kolmainsust: tema kolme erinevat isikut, Isa, Poega ja Püha Vaimu, kes on siiski ühesuguse jumaliku loomusega.

Kas oleks aga võimalik kujutleda, et ka inimene kuulub sellesse perekonda? Et mina ja sina oleksime selle Püha Perekonna täisõiguslikud liikmed?

On küll võimalik kujutleda, sest Piibel ise annab selleks küllaldase aluse! Laulik küsib Ps 8:4–6: „Kui ma näen su taevast, su sõrmede tööd, kuud ja tähti, mis sa oled rajanud, siis mis on inimene, et sa temale mõtled, ja inimesepoeg, et sa tema eest hoolitsed?“

Ühest küljest vastab VT sellele inimese jaoks masendavalt (nt Ps 103:15–16): „Inimese elupäevad on nagu rohi: ta õitseb nõnda nagu õieke väljal; kui tuul temast üle käib, ei ole teda ja tema ase ei tunne teda enam.“

Teisest küljest aga vastab laulik sealsamas Ps 8:6–7a: „Sa tegid ta [inimese] pisut alamaks Jumalast ja ehtisid teda au ja austusega. Sa seadsid ta valitsema oma kätetööd.“ Inimene on ühest küljest küll põrm, kuid teisest küljest on tal Jumala nägu ja tema poolt antud eluhingus ning ta on Jumala usaldusalune – pandud Jumala loomistööd harima ja hoidma (1Ms 1:27, 2:7, 15).

UT aga täpsustab, mida tähendavad lauliku sõnad „pisut alamaks Jumalast“. 1Pt 1:12 öeldakse, et inimesed, kes on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist, on saanud taevast Pühas Vaimus selliseid rõõmusõnumeid, millesse isegi inglid igatsevad kummardades vaadata.

Selgub, et inimene kõlab tõepoolest uhkelt – kes oleks võinud seda arvata! (Võib-olla oli Maksim Gorkil isegi õigus, kui ta selle nõukogude ajal tüütuseni korratud mõtlettera kord oma näidendis kirja pani.) Jeesus on toonud inimkonnale teate sellest, et Jumal tahab inimest pidada ei vähemaks kui oma lapseks ja seega ka pärijaks.

Seda selgitabki meile tänane kirjakoht Pauluse kirjast galaatlastele. Kõik inimesed on Jumala pärijad, ehkki nad seda tegelikult ei tea. Tänapäeva evangeeliumikuulutajad kasutavad vahel mõtet „Jumal armastab kõiki inimesi, sind, mind ja teda“. Võib-olla mõjub see väljendusviis mõnele liiga pealetükkivalt või populistlikult, kuid põhimõtteliselt sama tahab ütelda ka Paulus. Ainult et tema kasutab juriidilist kõnepruuki, räägib eestkostjatest ja pärijatest ja nende õigustest.

Selgub niisiis, et kõik inimesed on alguses olnud Jumala pärijad, kuid usk Isasse, Looja Jumalasse on vahepeal kadunud. Paulus ütleb Gl 3:23: „Aga enne usu tulekut me olime Seaduse valve alla suletud kuni usu ilmumiseni tulevikus.“ See tähendab, et Jumal on oma tahte ilmutanud inimestele Seadusena, mis on saanud inimkonnale justkui kasvatajaks.

Tõepoolest, Jumal pole tahtnud, et inimühiskonnas valitseks anarhia, vaid on lasknud inimestel rajada kogukonnad ja riigid, milles kehtivad ranged seadused. Piibel räägib meile Iisraeli rahvast, kellele on need seadused antud lausa Jumala enda poolt, muidugi Moosese vahendusel. Kui inimesed tahavad teha midagi, mis on vastuolus Jumala loodu harimise ja hoidmisega, siis on neid võimalik korrale kutsuda just seaduse abil.

Võib ju mõelda, et miks seostada seadusi Jumalaga: kas siis inimesed ise polegi endale seadusi välja mõelnud? Kuid teame väga hästi, kuidas inimesed oskavad seadusi väänata ja kontrolli puudumisel saab hästitoimivast ühiskonnast kiiresti kaos. Seda on oma teostes hästi kujutanud mitmed kirjanikud, tuleb meelde nt W. Goldingi „Kärbeste jumal“. Inimese südame mõtted on kurjad ta lapsepõlvest peale (1Ms 8:21).

Nõnda siis on seadus tõepoolest justkui jumalik kasvataja, kes hoiab usuta, lapselikul inimesel silma peal, et ta pahandust ei teeks. Kuid inimese rikutud süda sunnib teda seadust järgides süvenema Looja asemel loodusse. Inimene ei näe seaduse taga Looja kätt, vaid loodu vääramatut jõudu. Nõnda on inimkond sattunud maailma algainete – paganate puhul ebajumalate ja deemonite, juutide puhul aga taevakehade ja inglite – meelevalda alla. Ka tänapäeval näeme, kuidas inimesed kehtestavad üksteise ja enda jaoks reegleid, mis justkui tuleksid loodusest, geenidest, taevakehadest, saatusest jne. Inimesele on omane loodu austamisega liialdada, kuid seejuures oskab ta hoiduda Looja austamisest, millega ainsana pole liialdada võimalik!

Siis sai aga aeg täis ja Jumal läkitas meie juurde oma Poja. Poja ülesanne on, nagu Paulus ütleb, „lahti osta seadusalusel, et me saaksime pojaseisuse“. Kuidas see toimus, seda me teame hästi: Jeesus Kristus ostis meid vabaks omaenese verega. Paulus ütleb Gl 3:26–27: „Nüüd te olete kõik usu kaudu Jumala lapsed Kristuses Jeesuses, sest kõik, kes te olete Kristusesse ristitud, olete Kristusega rõivastatud.“ Seega on kõik need, kes usuvad Jeesusesse Kristusesse ja on temasse ehk tema nimesse ristitud, Jumala lapsed.

Oma poegadele annab Jumal südamesse Püha Vaimu, kes õpetab neile, kuidas nüüd Jumalat hüüda, nimelt „Abba! Isa!“ Mitte ilmaeagu ei alga palve, mille Jeesus oma jüngritele õpetas, sõnadega „Meie Isa“. Inimene, kes ei usu Jumalasse, kes on küll pärija, kuid veel väeti ja mõistmatu lapse sarnane, ei taha ja ei saagi Jumala kohta ütelda „Isa“. Ta on veel seaduse kontrolli all ja pole saanud usus vabaks.

Kuid inimene, kes on ristitud ja usub Jumalasse, on saanud Püha Vaimu oma südamesse, tahab Jumalat nimetada oma Isaks, nii nagu laps ütleb isa oma lihasele isale.

Paulus lisab meie kirjakohta lõpetuseks, et sellised usu saanud inimesed on „pärijad Jumala kaudu“. Kui enne oli inimene pärija, kuid väeti laps ja Jumal oli tema pannud seaduse kontrolli alla, siis nüüd on ta tõeline pärija, kes kuuleb ja teeb meelsasti oma Taevase Isa tahet – seadused tema üle ei valitse. Pärimine selles tõelises mõttes pole aga muud kui koha pärimine igaveses taevariigis. Ning võib ka ütelda – Pühas Perekonnas.

Mt 12:50 ütleb Jeesus: „Sest kes iganes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas, see on mu vend ja õde ja ema.“ Taevase Isa tahtmine ongi see, et me võtaksime tõsiselt oma pärija staatust, võitleksime selle staatuse säilitamise nimel patukahetsuse ja palve abil. Et siis, kui kord lõpetame oma elujooksu, võime uhkelt öelda koos apostliga (2Tm 4:7): „Olen võidelnud head võitlemist ja säilitanud usu.“

Jutluse lõpuks tahaksin siiski öelda tänase teema „Püha perekond“ kontekstis paar sõna ka inimliku, traditsioonilise perekonna toetuseks. Meie ellu on siginemas uus normaalsus, mille kohaselt perekond pole olemuslikult püsiv, vaid pigem muutuv nähtus: selle liikmed vahetuvad, vanemad leiavad uusi partnereid, lapsed satuvad oma elu jooksul uude perekonda. Neist perekondadest võrsunud lapsed teevad sama oma perekondadega.

Sellise tegevuse kaitseks võib leida igasuguseid vabandusi, isegi Piiblist. Kuid ma arvan, et vähemalt eesti kultuuri aluseks on naturaalmajanduslik talupere, kus vajati igat liiget ja perekonna püsivus oli juba perekonna toimetuleku mõttes vajalik. Arvan, et eestlased on ajalootuultes püsima jäänud just oma püsivate perekondade tõttu ja omal kombel näib see olevat väikse rahva jaoks ainuke võimalus. Suured rahvad saavad endale lubada erinevaid kooselu vorme, sest rahva taastootmine on tagatud ka nii.

Kuid ka vana Euroopa puhul näeme juba seda, et suuremadki rahvad on sunnitud enda hulgas kohta andma neile kultuuridele, kus püsiv perekond ja selle kaudu rahva taastootmine on paremini tagatud.

Sellepärast väärtustagem perekonda – nii jumalikul kui inimlikul tasandil!

Aamen.